

REGLEMENTAREA JURIDICĂ A SECURITĂȚII ȘI SĂNĂTĂȚII ÎN MATERIA DREPTULUI MUNCII

Mihaela STAMATI

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Printre drepturile salariaților o importanță considerabilă are securitatea și sănătatea în muncă. Acest drept ocrotește angajatul de accidentarea la postul de muncă sau chiar îmbolnăvirea profesională prin actele normative adoptate, precum și prin organele abilitate. Practicarea unui proces dinamic al activității de muncă, aduce la uzură fizică și psihică a salariatului. Din acest motiv, el trebuie să fie pregătit și instruit de către persoanele speciale în toate nuanțele ce pot apărea pe parcursul muncii din domeniul securității și sănătății în muncă. Prin urmare, aceasta se integrează în multitudinea activităților prin care în orice stat se asigură protecția socială, ca un element esențial pentru garantarea unui nivel avansat al calității vieții.*

Cuvinte cheie: *securitate, sănătate, accidente de muncă, boală profesională, risc.*

Pentru fiecare salariat o importanță deosebită conturează securitatea și sănătatea în muncă conferite de către angajator în limitele clauzelor prevăzute de contractul individual de muncă. Aceasta intră în obligațiile de bază ale angajatorului să asigure securitatea și sănătatea salariaților în toate aspectele legate de muncă.

Analizând aprofundat mediul de muncă din care salariatul poate fi supus unor riscuri, observăm o avansare considerabilă a protecției acestora. Protecția respectivă vine din partea legislației, a anumitor acte normative ale căror norme privesc protecția securității și sănătății în materia dreptului muncii, printre care se numără: Constituția RM; codul muncii al RM; legea privind securitatea și sănătatea în muncă; legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale; legea privind protecția muncii etc. Acestea servind ca izvoare de drept al securității și sănătății în muncă.

Potrivit art.1 al legii cu privire la securitatea și sănătatea în muncă, aceasta cuprinde ansamblu de activități având ca scop asigurarea celor mai bune condiții de lucru, apărarea vieții, sănătății, integrității fizice și psihice a lucrătorilor [5, art.1].

Este notoriu faptul că, în societatea contemporană, fiecare persoană poate fi supusă anumitor riscuri. Conform legii cu privire la securitatea și sănătatea în muncă, angajatorul este supus unui șir de obligații, care poate înlătura aceste acțiuni:

În cadrul responsabilităților sale, angajatorul este obligat să ia măsurile necesare pentru protecția securității și sănătății lucrătorilor, inclusiv pentru prevenirea riscurilor profesionale, asigurarea informării și instruirii, precum și pentru asigurarea organizării și a mijloacelor necesare:

- a) evitarea riscurilor profesionale;
- b) evaluarea riscurilor profesionale ce nu pot fi evitate;
- c) combaterea riscurilor profesionale la sursă;
- d) adaptarea locului de muncă în funcție de necesitățile persoanei, inclusiv ale persoanelor cu dizabilități, în special în ceea ce privește adaptarea rezonabilă a locului de muncă, alegerea echipamentelor de lucru, a metodelor de producție și de lucru, în vederea atenuării muncii monotone și a muncii normate și reducerii efectelor acestora asupra sănătății;
- e) adaptarea la progresul tehnic;
- f) înlocuirea aspectelor periculoase prin aspecte nepericuloase sau mai puțin periculoase [5, art.10].

Asemenea, salariatul trebuie să presteze munca sa în strictă conformitate cu gradul său de calificare și în funcție de pregătirea sa profesională, precum și cu instrucțiunile primite din partea angajatorului, astfel încât să nu expună la pericol de accidentare sau îmbolnăvire profesională. Respectiv, acesta capătă careva drepturi și obligații cu privire la securitatea și sănătatea în muncă, care vor fi analizate în tabelul nr.1:

Tabel nr.1 Drepturile și obligațiile salariaților în domeniul securității și sănătății în muncă

Drepturi	Obligații
să aibă un post de lucru corespunzător actelor normative de securitate și sănătate în muncă	să utilizeze corect mașinile, aparatele, uneltele, substanțele periculoase, echipamentele de transport și alte mijloace de producție
să obțină de la angajator informații veridice despre condițiile de lucru	să utilizeze corect echipamentul individual de protecție pus la dispoziție
să refuze efectuarea de lucrări în cazul apariției unui pericol pentru viața ori sănătatea sa până la înlăturarea acestuia	să excludă deconectarea, schimbarea sau mutarea arbitrară a dispozitivelor de protecție ale mașinilor
să fie asigurat, din contul angajatorului, cu echipament individual de protecție	să comunice imediat angajatorului și/sau lucrătorilor desemnați orice situație de muncă
să fie instruit și să beneficieze de reciclare profesională în domeniul securității și sănătății în muncă din contul angajatorului;	să aducă la cunoștință conducătorului locului de muncă și/sau angajatorului orice caz de îmbolnăvire a lor la locul de muncă sau orice accident de muncă suferit de ei
să participe personal sau prin intermediul reprezentanților săi la examinarea problemelor legate de asigurarea unor condiții de lucru nepericuloase la postul său de lucru	să coopereze cu angajatorul și/sau cu lucrătorii desemnați
să fie supus unui examen medical	să însușească și să respecte instrucțiunile de securitate și sănătate în muncă.

În mare parte, pentru că evitarea accidentelor de muncă să posede un grad mai înalt de protecție, este necesar ca fiecare lucrător să posede careva cunoștințe medii în domeniul securității sau sa fie instruiți. În procesul de instruire a salariaților se succed următoarele etape:

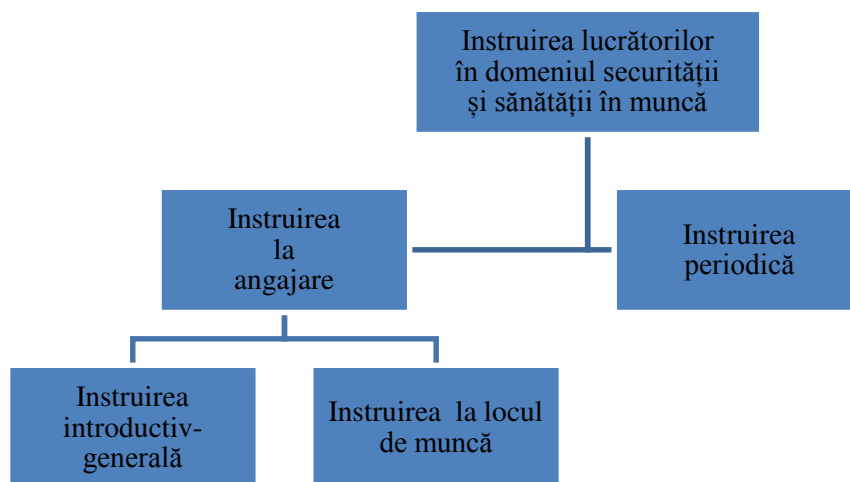

Fig.1. Etapele procesului de instruire a salariaților

Ca formă primară a instruirii la angajare, instruirea introductiv-generală cuprinde toate persoanele care solicită angajarea în câmpul muncii; stagiarilor și ucenicilor. Scopul unei asemenea instruirii este acela de a informa despre activitățile specifice unității respective, riscurile pentru securitate și sănătate în muncă, precum și despre măsurile de protecție și prevenire la nivelul unității [1, pag.620].

Instruirea la locul de muncă oferă informații necesare care cuprind măsurile de protecție la nivelul locului de muncă în diferite circumstanțe. Conform prevederilor pct.65 din regulamentul privind modul de organizare a activităților de protecție a lucrătorilor la locul de muncă și prevenire a riscurilor profesionale, evidențiem ca instruirea la locul de muncă va cuprinde cel puțin următoarele:

- 1) informațiile privind riscurile profesionale specifice locului de muncă și/sau postului de lucru;
- 2) dispozițiile instrucțiunilor de securitate și sănătate în muncă elaborate pentru locul de muncă și/sau postul de lucru;
- 3) măsurile la nivelul locului de muncă și/sau postului de lucru privind stingerea incendiilor și evacuarea lucrătorilor în cazul unui pericol grav și imediat;

- 4) dispozițiile instrucțiunilor privind acordarea primului ajutor în caz de accidentare în muncă;
- 5) demonstrații practice privind lucrul pe care muncitorul îl va desfășura, precum și exerciții practice privind utilizarea echipamentului individual de protecție, mijloacelor de alarmare, intervenție, evacuare și de prim ajutor în caz de accidentare în muncă [3, pct.65].

Instruirea periodică are o formă mai simplă ce constă în faptul de-a reîmprospăta și actualiza cunoștințele ce țin de domeniul corespunzător, deasemenea fiind și o verificare a fiecărui salariat despre securitatea și sănătatea în muncă. Această instruire este efectuată de către angajator, de obicei o dată la 6 luni.

Prin *accident de muncă* se subînțelege evenimentul care a produs vătămarea violentă a organismului salariatului (leziune, stres psihologic, electrocutare, arsură, degerare, asfixiere, intoxicație acută, leziuni corporale provocate de insecte și animale, de calamități naturale etc.), ca urmare a acțiunii unor factori de risc (însușire, stare, proces, fenomen, comportament) propriu unui element al sistemului de muncă (executant, sarcini de muncă, mijloace de producție, mediu de muncă), provocând pierderea temporară sau permanentă a capacității de muncă ori decesul salariatului, survenit:

- a) în timpul îndeplinirii sarcinii de muncă sau obligațiilor de serviciu;
- b) înainte de începerea sau după încetarea lucrului, când salariatul se deplasează de la intrarea în incinta întreprinderii, instituției, organizației (în continuare – unitate) până la locul de muncă și invers, își schimbă îmbrăcămintea personală, echipamentul individual de protecție și de lucru și invers, preia sau predă locul de muncă și mijloacele de producție;
- c) în timpul pauzelor stabilite, când salariatul se află pe teritoriul unității sau la locul său de muncă, precum și în timpul frecventării încăperilor sanitaro-igienice sau auxiliare;
- d) în timpul deplasării de la domiciliu și invers cu transportul oferit de unitate, în modul stabilit, precum și în timpul îmbarcării sau debarcării din acest mijloc de transport;
- e) în timpul deplasării de la unitatea la care este încadrat salariatul, până la locul de muncă, organizat în afara teritoriului unității, sau până la altă unitate și invers, ori până în altă localitate și invers, pentru îndeplinirea unei sarcini de muncă sau a obligațiilor de serviciu, în timpul util pentru aceasta și pe traseul stabilit al deplasării, indiferent de modul de deplasare sau mijlocul de transport utilizat;
- f) în cadrul participării la acțiuni culturale, sportive sau la alte activități organizate de unitate în baza ordinului sau dispoziției emise de angajator;
- g) în cadrul acțiunii întreprinse din proprie inițiativă pentru prevenirea sau înlăturarea unui pericol ori pentru salvarea altui salariat de la pericol în circumstanțele specificate în punctele a), b), c), d) și f) de mai sus.
- h) în timpul instruirii de producție sau practicii profesionale în bază de contract încheiat între angajator și instituția de învățământ, între angajator elevi și studenți.

Accident în afara muncii explică un eveniment care a produs daune organismului salariatului, ca urmare a unui factor ce a adus la pierderea temporară sau permanentă a capacității de muncă sau la moartea persoanei cuvenite, însă factorul nu are legătură cu îndeplinirea sarcinilor de muncă sau obligațiilor sale de serviciu.

Așadar, accidentele de muncă și în afara muncii se clasifică în:

1) *În funcție de urmările produse asupra persoanei accidentate:*

- a) *accidente care produc incapacitatea temporară de muncă*, reprezintă un eveniment ce a provocat pierderea parțială sau totală de către salariat a capacității de muncă pentru un interval de timp de cel puțin o zi, cu caracter reversibil după terminarea tratamentului medical, confirmată de instituția medicală în modul stabilit [4, pct.5];
- b) *accident grav* – eveniment care a provocat vătămarea gravă a organismului salariatului, confirmată de instituția medicală în modul stabilit [4, pct.5];
- c) *accident mortal* – eveniment care a cauzat, imediat sau după un anumit interval de timp de la producerea lui, decesul salariatului, confirmat de instituția de expertiză medico-legală în modul stabilit [4, pct.5];

2) *În funcție de numărul persoanelor afectate:*

- a) *accident individual*, în urma căruia este afectat un singur salariat;
- b) *accident colectiv*, în urma căruia sunt afectați, în același timp, în același loc și din aceeași cauză, minimum doi salariați [1, pag.629].

Boală profesională este o afecțiune care se produce în urmă exercitării unei profesii, ca drept cauză servind anumiți factori nocivi fizici, chimici, sau biologici preluați de la locul de muncă.

Cercetarea accidentelor de muncă se efectuează cu scopul de a clasifica accidentele de muncă, a determina circumstanțele, cauzele și încălcările actelor normative și altor reglementări ce au condus la accidentarea salariaților, a stabili persoanele care au încălcat prevederile actelor normative și măsurile corespunzătoare întru prevenirea unor asemenea evenimente.

Cercetarea accidentelor de muncă este pusă în sarcina următoarelor organe:

- Inspectoratul de Stat al Muncii – în cazul accidentelor grave și mortale produse la locul de muncă [4, pct.14];
- comisia angajatorului – în cazul accidentelor cu incapacitate temporară de muncă [4, pct.14];
- Inspectoratul de Stat al Muncii – în cazul accidentelor cu incapacitate temporară de muncă în situația în care angajatorul nu dispune de posibilitatea de a constitui o comisie de cercetare a evenimentului [4, pct.14].

Cercetarea accidentelor, se finalizează cu întocmirea dosarului de cercetare care va cuprinde:

- 1) procesul-verbal de cercetare a accidentului de muncă;
- 2) procesul-verbal de cercetare a accidentului în afara muncii;
- 3) opiniile participanților la cercetarea accidentului;
- 4) declarațiile accidentaților (dacă va fi posibil);
- 5) declarațiile persoanelor care au obligația să asigure măsurile de protecție a muncii la locul de muncă unde s-a produs accidentul;
- 6) declarațiile martorilor oculari;
- 7) fotografiile și scheme ale locului unde s-a produs accidentul
- 8) alte acte necesare pentru clarificarea circumstanțelor;
- 9) încheierea expertizei tehnice (dacă este necesar);
- 10) certificatul medical cu privire la caracterul vătămării violente a organismului;
- 11) concluzia medico-legală asupra cauzelor decesului accidentatului (în caz de accident mortal) [4, pct. 30].

Potrivit Biroului Național de Statistică a R.M., în anul 2016 371 salariați au fost victime ale accidentelor de muncă, dintre care 29 persoane au fost accidentate mortal [7].

În urma analizei temei respective, observăm o importanță considerabilă a respectării securității și sănătății în muncă. Activitatea umană, indiferent de scopul ei, fiind în esență un proces dinamic cu consum de energie, implică, pe lângă rezultatele pozitive, și un impact negativ asupra executantului, ceea ce duce la uzură fizică și psihică a acestuia. Depășirea posibilităților de muncă poate duce la mari pierderi umane, ceea ce vine în defavorizarea comunității. Asemenea, este certă conștientizarea importanței pe care o are ființa umană ca principală resursă a existenței și progresului societății. În prezent, lumea lucrează aprofundat asupra valorificării sănătății personale, asumându-și din ce în ce mai mult responsabilitatea pentru calitatea fiecărui om. În contextul celor menționate scopul securității și sănătății în muncă este de a reduce la minimum probabilitatea afectării sau îmbolnăvirii angajatului și satisfacerea acestuia prin acordarea tuturor condițiilor și comodităților necesare pentru o muncă mai eficientă și mai productivă.

Bibliografie:

1. Boișteanu Eduard, Ramadaș Nicolai. Dreptul muncii. Chișinău: Tipografia centrală, 2015, 736 p.
2. Codul muncii al R. M. nr. 154 din 28.03.2003, publicat: 29.07.2003. În Monitorul Oficial nr.159-162.
3. Hotărârea Guvernului RM nr. 95 din 05.02.2009 cu privire la aprobarea unor acte normative privind implementarea Legii securității și sănătății în muncă. În Monitorul Oficial nr. 34-36 din 17.02.2009.
4. Hotărârea Guvernului RM nr. 1361 din 22.12.2005 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de cercetare a accidentelor de muncă. În Monitorul Oficial Nr. 9-12 din 20.01.2006.
5. Legea cu privire la securitatea și sănătatea în muncă nr. 186 din 10.07.2008. În Monitorul Oficial nr. 143-144 din 05.08.2008.
6. Țiclea A. Tratat de jurisprudență în material dreptului muncii. București-univers juridic 2011, 1264 p.
7. Biroul Național de Statistică a R.M.; www.statistica.md (vizitat la data de 29.11.2017).